

Wstęp

Od 1 lipca 2024 r. jednostki czeka rewolucja w fakturowaniu. Obowiązkowo **trzeba będzie wystawiać i otrzymywać faktury ustrukturyzowane (inaczej e-faktury) oraz ich korekty za pośrednictwem Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF)**, tj. specjalnego, centralnego systemu teleinformatycznego. Więcej czasu na wdrożenie KSeF, tj. **od 1 stycznia 2025 r.**, będą miały jedynie jednostki korzystające ze zwolnienia podmiotowego (z obrotami rocznymi poniżej 200 000 zł) oraz wykonujące wyłącznie czynności zwolnione z VAT. Z pewnością specyficznymi podatnikami VAT są jednostki samorządu terytorialnego. Zmiany w tych jednostkach będą co najmniej tak poważne jak te, które były wdrażane w 2017 r. w związku z obowiązkową centralizacją rozliczeń VAT.

Obecnie wystawianie faktur ustrukturyzowanych jest dobrowolne. Termin obowiązkowego stosowania KSeF przekładano kilkakrotnie. Wprawdzie obecnie znowu pojawiają się postulaty, aby termin ten został przesunięty, jednak w tym momencie trudno przewidzieć, jaka jest szansa, że zostaną uwzględnione przez nowy rząd. Choć KSeF funkcjonuje w formule fakultatywnej już od 1 stycznia 2022 r., to mimo wprowadzonych zachęt niewielu podatników zdecydowało się dotychczas na korzystanie z systemu dobrowolnie. Wraz z wprowadzeniem obligatoryjnego KSeF faktury papierowe i obecne „zwykłe” faktury elektroniczne (PDF, XML z podpisem elektronicznym) w relacjach między podatnikami VAT będą zastąpione fakturami ustrukturyzowanymi, wystawianymi i odbieranymi w KSeF.

Wyłączone z KSeF będą faktury dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (B2C), dlatego duże znaczenie będzie miała każdorazowa identyfikacja statusu nabywcy. Ponadto w jednostce trzeba będzie **ustalić odrębne zasady fakturowania dla tej grupy** odbiorców, ponieważ faktur dla nich nie będzie można wystawiać w KSeF nawet opcjonalnie.

Obowiązek e-fakturowania co do zasady wejdzie w życie **1 lipca 2024 r.**, przy czym w niektórych sytuacjach przewidziany jest **półroczny okres przejściowy**.

Dostosowanie jednostek do wystawiania i odbioru faktur w KSeF to **duże wyzwanie**. Trzeba nie tylko zmodyfikować systemy informatyczne do komunikacji z KSeF, ale również wprowadzić odpowiednie zmiany w procesach wystawiania i odbioru faktur,

ich obiegu, a także w procedurach wewnętrznych jednostki, zarządzeniach, umowach i regulaminach. Ponadto trzeba będzie **opracować nowe procedury**, np. w zakresie zarządzania uprawnieniami do korzystania z KSeF (zwłaszcza w JST i ich jednostkach organizacyjnych) czy postępowania na wypadek niedostępności KSeF. Istotną i skomplikowaną kwestią będzie ustalenie zasad dotyczących uprawnień do komunikacji z KSeF w zakresie wystawiania i odbioru faktur, a także zarządzania uprawnieniami, zwłaszcza w jednostkach, w skład których wchodzi dziesiątki albo nawet setki jednostek organizacyjnych. W procesie wdrożenia KSeF trzeba będzie więc uwzględnić wiele aspektów spoza obszaru informatycznego, bez których nie będzie możliwe prawidłowe wypełnienie nowych obowiązków.

Wdrożenie KSeF jest przedsięwzięciem złożonym. Dlatego już teraz warto przygotować się do tych zmian i nowości w fakturowaniu. W niniejszej książce przedstawiono szczegółowe założenia dotyczące funkcjonowania KSeF, a także praktyczne aspekty związane z procesem przygotowania do stosowania faktur ustrukturyzowanych, zilustrowane **ponad 70 odpowiedziami na pytania i przykładami**.

Z opracowania można dowiedzieć się m.in.:

- co to jest KSeF i co to jest faktura ustrukturyzowana,
- od kiedy jednostki będą musiały obowiązkowo posługiwać się KSeF przy fakturowaniu, czy forma papierowa faktur zostanie całkowicie wyeliminowana,
- jak zabrać się do wdrożenia KSeF w jednostkach i jak korzystać z KSeF,
- jakie będą obowiązywały zasady wystawiania, przysyłania i odbierania oraz korygowania i przechowywania faktur ustrukturyzowanych,
- którym pracownikom i jak nadać uprawnienia do KSeF, jakie są metody uwierzytelniania się w KSeF, jak jednostki scentralizowane będą się logowały do KSeF, w jaki sposób poszczególne jednostki scentralizowane posługujące się na potrzeby rozliczeń VAT wspólnym NIP jednostki nadrzędnej będą mogły identyfikować swoje faktury ustrukturyzowane,
- jakie dokumenty będą nadal przysyłane poza KSeF,
- co trzeba, a co można umieścić w treści faktury ustrukturyzowanej i jej wizualizacji,
- jak wystawiać faktury, gdy KSeF nie działa,
- jakie kary grożą za niedopełnienie obowiązków związanych z KSeF.

1. Co to jest Krajowy System e-Faktur (KSeF) – od kiedy obowiązuje oraz kogo i czego dotyczy

Obecnie jednostki coraz częściej posługują się dokumentami elektronicznymi. Dopiero co w 2022 r. wprowadzono obowiązek składania sprawozdań z operacji finansowych wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego, a od 1 stycznia 2023 r. rozszerzono ten obowiązek także w stosunku do sprawozdań budżetowych, całkowicie rezygnując z formy papierowej. W 2024 r. jednostki czekają **zmiany i nowości w fakturowaniu**. W 2023 r. została znowelizowana ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (dalej: ustawa o VAT). W dniu 11 sierpnia 2023 r. opublikowano ustawę z 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (dalej: ustawa o KSeF). Ustawa ta wprowadza **od połowy 2024 r. obowiązek wystawiania i otrzymywania przez podatników VAT faktur ustrukturyzowanych oraz ich korekt za pośrednictwem Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF)**. Zasady fakturowania zmieniają się diametralnie.

Wprowadzenie obligatoryjnego fakturowania w KSeF wiąże się z nową terminologią. Oto objaśnienia nowych, ważnych pojęć.

Słowniczek pojęć związanych z KSeF

Krajowy System e-Faktur (KSeF) – centralny system informatyczny, który pozwala przede wszystkim na zarządzanie uprawnieniami do korzystania z systemu, wystawianie faktur ustrukturyzowanych oraz dostęp do otrzymywanych faktur ustrukturyzowanych. Korzystanie z systemu jest możliwe przy użyciu dodatkowego oprogramowania.

Faktura ustrukturyzowana (e-faktura) – przez fakturę ustrukturyzowaną rozumie się fakturę wystawioną przy użyciu KSeF wraz z przydzielonym numerem identyfikującym tę fakturę w tym systemie (art. 2 pkt 32a ustawy o VAT). Faktura ustrukturyzowana jest wystawiana i otrzymywana przy użyciu KSeF za pomocą oprogramowania interfejsowego. Ma postać elektroniczną. Występuje w formacie XML. Musi być zgodna ze schemą faktury.

Schema faktury – elektroniczny wzór faktury w formacie XSD publikowany przez Ministra Finansów.

Wizualizacja faktury – czytelne przedstawienie treści faktury ustrukturyzowanej, np. w formacie PDF. Może występować w formie elektronicznej lub papierowej. Poza kodem QR pozwalającym na porównanie danych dokumentu z danymi faktury w KSeF oraz ewentualnymi elementami graficznymi nie powinna zawierać dodatkowych danych w porównaniu z fakturą stanowiącą podstawę wizualizacji.

Kod QR – kod przedstawiany w formie graficznej, który po zeskanowaniu pozwala na zweryfikowanie danych zawartych na wizualizacji faktury ustrukturyzowanej. Podatnicy będą mieli obowiązek generowania takiego kodu w przypadku posługiwania się fakturami ustrukturyzowanymi poza KSeF.

Uwierzytelnienie w KSeF – KSeF jest oparty na modelu poświadczeń, tzn. wymagane jest uwierzytelnienie się i autoryzacja podmiotu (za pomocą pieczęci z NIP lub tokena autoryzacyjnego) albo danej osoby (pracownika) w systemie, aby potwierdzić, że dana osoba (pracownik) jest uprawniona do wykonywania określonych czynności w systemie, np. wystawiania faktur lub dostępu do faktur otrzymywanych przez dany podmiot.

Numer identyfikujący fakturę w KSeF – unikatowy numer identyfikujący fakturę w KSeF. Nie jest on tożsamy z numerem faktury, który podatnik nadaje w swoich systemach przed wystawieniem faktury w KSeF. Numer KSeF jest nadawany po wystawieniu faktury w KSeF w wyniku pozytywnej walidacji faktury (jego nadanie wyznacza moment otrzymania faktury w systemie), dlatego nie jest on elementem treści faktury. Konieczne jest jednak jego zapisywanie, ponieważ podanie numeru identyfikującego fakturę w KSeF będzie obowiązkowe przy dokonywaniu przelewów oraz wystawianiu faktur korygujących do danej faktury ustrukturyzowanej, a także będzie podawany w JPK_VAT.

1.1. Co to jest KSeF

Krajowy System e-Faktur (KSeF) to nowy system teleinformatyczny, który od początku 2022 r. prowadzi Szef Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). System ten służy przede wszystkim do obsługi nowego typu faktury, która może być wystawiona z jego wykorzystaniem, czyli faktury ustrukturyzowanej.

Podstawowe funkcje KSeF

1. Nadawanie, zmiana lub odbieranie uprawnień do korzystania z KSeF.
2. Uwierzytelnienie oraz weryfikacja uprawnień do korzystania z KSeF.
3. Wystawianie faktur ustrukturyzowanych.
4. Dostęp do faktur ustrukturyzowanych.
5. Otrzymywanie faktur ustrukturyzowanych.
6. Przechowywanie faktur ustrukturyzowanych.
7. Oznaczanie faktur ustrukturyzowanych numerem identyfikującym przydzielonym w KSeF.
8. Przydzielanie identyfikatora zbiorczego dla co najmniej dwóch faktur ustrukturyzowanych wystawianych przez podatnika dla jednego odbiorcy.
9. Weryfikacja danych z faktur ustrukturyzowanych używanych poza KSeF (z wykorzystaniem kodów QR).
10. Analiza i kontrola prawidłowości danych z faktur ustrukturyzowanych.

Z KSeF można już korzystać obecnie. Jednak od 1 lipca 2024 r. zasadniczo obowiązkowe stanie się wystawianie faktur z jego użyciem.

Aby móc skorzystać z KSeF, **konieczne jest połączenie się z tym systemem** za pomocą własnego oprogramowania odpowiednio dostosowanego do tzw. API KSeF (tj. interfejsu służącego do programowania aplikacji, tak aby zapewniała połączenie z KSeF), oprogramowania zewnętrznego (które dostawcy dostosują do łączenia się z KSeF)

lub za pomocą aplikacji udostępnianych przez Ministerstwo Finansów, np. Aplikacji Podatnika KSeF.

Z perspektywy organów administracji skarbowej głównym celem wprowadzenia obligatoryjnego KSeF jest **uszczelnienie systemu podatkowego i walka z oszustwami podatkowymi**. Choć jednostki sektora finansów publicznych, w tym gminy czy powiaty, z pewnością nie są źródłem ryzyka oszustw podatkowych, muszą dostosować się do nowych wymogów w zakresie fakturowania. Wszystkie faktury w KSeF będą widoczne dla organów fiskalnych w czasie rzeczywistym, gdyż będą wystawiane w KSeF, a nie w wewnętrznym systemie jednostki (podatnika). **Nie będzie można anulować ani wycofać faktury przesłanej do KSeF**. Z pewnością KSeF stanie się więc dużą bazą danych, którymi będą dysponować organy administracji skarbowej. Oznacza to, że w sposób zautomatyzowany będą mogły kontrolować rozliczenia podatkowe, np. weryfikować faktury z danymi w JPK_V7. Docelowo taka dostępność danych przez fiskusa powinna również zmniejszyć liczbę kontroli podatkowych.

Problem 1

Czy z KSeF będą pobierane zarówno faktury sprzedażowe, jak i faktury kosztowe?

Faktury sprzedażowe będą musiały być przesłane do KSeF, aby zostały uznane za wystawione. Jednostka będzie miała do nich dostęp w tym systemie przez 10 lat, w tym będzie mogła je pobrać z KSeF w celu np. archiwizacji faktury w inny sposób. Faktury kosztowe (zakupowe), w zakresie, w jakim jednostka jest czynnym podatnikiem VAT, trzeba będzie odebrać w KSeF i pobrać np. w celu zaksięgowania w systemach księgowych jednostki.

Wyjątkowo mogą występować przypadki, w których jednostka będzie otrzymywać faktury kosztowe poza KSeF. W takiej sytuacji nie będzie ich mogła stamtąd pobrać, np. jeśli wystawcą będzie podmiot zagraniczny nieobowiązany do korzystania z systemu.

Problem 2

Czy w KSeF wystawia się faktury dla osób fizycznych? Czy jednak dla tych odbiorców można będzie wystawiać faktury w tradycyjny sposób w programie sprzedażowym jednostki?

Obowiązek zastosowania KSeF w przypadku faktury wystawianej dla osoby fizycznej będzie zależeć od tego, czy dana osoba prowadzi działalność gospodarczą. Wynika to z tego, że faktury wystawiane dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej stanowią jeden z wyjątków od powszechnego obowiązku korzystania z systemu. Oznacza to, że faktur dla takich odbiorców nie wystawia się w KSeF, tylko w dotychczasowy sposób w programie sprzedażowym jednostki. Jeśli jednak osoba fizyczna dokona nabycia w ramach prowadzonej działalności, to fakturę dla niej trzeba będzie wystawić w KSeF.

Nowy system zapewnia autentyczność pochodzenia, integralność treści i czytelność faktur oraz ich bezpieczeństwo (faktury są przechowywane w systemie przez 10 lat).

W praktyce są liczne problemy związane z wdrożeniem KSeF.